

Mirnes Modrić

Liberatio

„Pazi sine, samo da riječ ne poleti!“- moj dobri djed je uvijek imao običaj opomenuti.

Riječ je gora od mača. Siječe, a ne ubija. Poslije nemaš mira bilo da si dobrog čovjeka uvrijedio, bilo da si uvrijeđen. Ali pogano vrijeme, a još poganiji ljudi. Niko ne pazi, riječi lete oko nas, ljudi idu; gaze. A, ja slijepo stojim, dok me u sjenama razvlače i čereče razni Moralisti i Odabrani. Pitam se o postojanju; čekam.

„Što ostenješ na uvredu kad te njome pogode?“ - pita me selo u meni i podrugljivim glasom zavodi moje misli. Ja sjedim i razbacujem se svojom šutnjom. Bježim od sebe, onog divljeg u meni što gušim pod plaštom djedove opomene. Razmišljam, duh mi stenje, duša pišti. Hiljadu riječi spremno je da se vine ka nebesima, tamo gdje kažu da stanuje On. Šta je potrebno da me trgne iz mog ništavila ili da me baci u još gori ponor? Sjedim na maloj stolici, a nasuprot mene ona; majka čedomorka. Pitam se otkud ja ovdje. Ko je žena koja me gleda u tišini, čekajući da joj pomognem? Da li joj treba pomoći? Ko sam ja? Šta sam? Učili su me da nismo isti. Ona je klijent. Opravdam li samo novac koji plaća, nju i zločin, sebe samog? Vrijedi li dječiji život novca koji plaća? Koliko ja vrijedim?

Gadna mala sobica, rešetke umjesto vrata i visoki prozor. Na njemu muha i očajno mlataranje malih krila. Zujanje prljavosti i ludila. Mali svijet i najgubavije blistavilo. Otkud ja tu? Proklinjući svoj poziv, dozivam u sjećanje svog djeda. Šta bi mi rekao? Kakvu bi opomenu sad imao?

Ona, majka nasuprot mene kezi svoje zube i tiho pita: „Jesi li dobro?“

Ona mene pita: „Jesi li dobro?“ Klimam glavom, tvrdim da jesam. Ali kako da joj skrenem pažnju da je počinila najgnusniji i najgori zločin? Kako da joj objasnim da je ubila sebe, svoju krv? Pitam se, dumam u sebi. Mozak mi umorno dobacuje poneku informaciju, tek toliko da mi svijest ostane budna. Damar mi bije. Bolesno. Bulji mi u lice, a ja se osjećam kao da ne treba da postojim. Koliko njih ću braniti zarad slave i novca? Koliko njih ću osloboditi? Da li sam ja čovjek? Postojim li u ludilu? Tek prekidajući zujanje muhe na visokom prozoru, koje dopire do mog mozga u trenucima bistre svijesti, tiho me pita i kao mačem ubada: „Ima li nade? Hoće li konačno biti oslobađajuća?“

Klimam glavom, a u sebi se pitam otkud joj hrabrost za takva pitanja. Koliko samo bolesne drskosti? A dole, niz dugi hodnik na teškim vratima, koja škripom najaviše promaljanje glave dežurnog policajca, polijeću grube riječi: „Vrijeme je za čitanje presude. Vratili su se!“

Polazimo. Ona gega pored mene, a moje noge su teške, olovno teške. Osjećam opet onaj damar kako bije u vratu. Sljepilo; krećem se po sjećanju. Riječi žele kriknuti, ali odolijavam iskušenju. Dvokrilna vrata guram ili se sama otvaraju. Magli mi vid. Sve čemu su me učili, danas, dovodim u pitanje. Prvi put srce gospodari mojim razumom. Nema mjesta za neku krilaticu koja bi me vratila razumu, dužnosti, novcu, klijentu. Znojim se. Kravata me guši. Pada mi na pamet, jedna davno zaboravljena opomena iz mog sela: „Eto, stavio si kravatu oko vrata, uskoro ćemo ti staviti i omču oko istog!“

Ulazimo! Tri crvena kaputa sjede na visokoj loži s čijih vrhova zaš'veno zure u mene lica japanskog izraza. Osuđuju me; ja to znam. Majka čedomorka je samo moj pratilac. Ja sam glavni krivac, a ne ona. Osjećam teret u grlu. Riječi sabijeno stoje čekajući krik. Još zure u mene. Njihovi pogledi bole. Pored mene diše majka, zločinac i moj klijent. Okidač ovog mog nemira u meni. A onda iz mene kreće

bujica i trga okove i ruši sve pred sobom. Glas mi je poznat, ali od godina mraka nekako tuđi, stran.

„Poštovani sude“ – grmi jezik iz mog grla, ne mareći na opomenu, onog, iz djetinjstva najmilijeg, koji me rijetko kad pogleda i to samo kad otvorim novčanik.

„... prije čitanja presude, moram da vam se obratim s posljednjim riječima koje čuvam, a koje moram izreći zarad budućeg mirnog sna. Pravo je dinamična nauka i stalno podliježe promjenama. Zbog toga se nadam da ćete razumjeti moj ispad na kraju. Gospođa pored mene je nemajka. Zločinac najgore misterhajdovske vrste.“ – grmi glas ne obazirući se na stvarnost oko mene. Ovog novog mene iz koga izvire.

„... Rušeći etiku kojoj su me učili, pljujući na zakletvu koju sam položio, rušeći zakone i pravila ponašanja, tražim od vas najstrožiju kaznu. Njena pojava je uvreda za moje postojanje. Za vaše postojanje. Cijelo ovo vrijeme nemajka je tonula u bezdan tišine. Ne tražeći sveštenika, hodžu, oca koji ju s nestrpljenjem čeka, držala je okove na svojim usnama. Zavezala jezik u čvor tišine, ne pokazujući trunku kajanja za sve što je zgriješila. Svoje dijete, komad sebe je pupčanom vrpcom ugušila pod očevom jabukom. A prije nekoliko trenutaka me pitala: 'Ima li nade?' Ta rečenica moje visoko gospodstvo najteže pogađa i boli. Ona želi sloboduuu! Ja Vas molim, naoštrite olovke, uzmite knjižurine, upregnite paragrafe i okujte kučku!“

Mojih pet minuta slave i blistavila.

U ušima osjećam šum. Pritisak popušta. Opet osjećam onaj damar. Ali sad lupa, nekako, na zdravije. Lakše! Okovi na nogama ne postoje, osjećam ih kako trnu od neke čudne laganosti. Ramena tek primjećujem, dok nevidljivi teret pada s njih. U daljini, neki glas, grmi. Lupa drvo o drvo. Predsjedavajući nešto govori. Ali moj sluh tek iz daljine puzi ka mom uhu. O, kako je sad taj starac s bijelim, dlakavim poklopcem na glavi u mojim očima mali i nebitan!

Pulsiraju riječi duboko u potiljku: „Vi ste gospodine branioče zlo i kukolj naše profesije! Sve što ne valja u vama je. Postupak prekidam do daljnjeg. Oslobodite i pustite gospođu na slobodu. A vi, branioče, ćete u narednim danima dobiti detaljnije instrukcije od strane Komore.“

Pored mene prigušen jecaj. Nemačka ima suze. Presušila ipak nije. Prilaze joj sudske policajke i skidaju okove. Ona umorno drhti. Gleda me plačnim očima. Želi nešto da mi kaže. Prilazi mi, a ja razmišljam čime da je mlatnem.

Tiho izgovara svoju osudu na moje postupanje: „Hvala ti što me vraćaš mom ocu. Mome, ali i ocu mog izgubljenog djeteta.“

Škripa stolice i moja nagla obamrlost u nogama. Padam na trticu. Šakama zaklapam lice, oslanjajući se na laktove i slušajući bat njenih odlazećih koraka. Ponovo osjećam rad i zujanje nekih nevidljivih stega koje me drobe u svoj svojoj stvarnosti. Osjećam bliskost ništavila. Smrad oko mene i u meni. Sve truli i raspada se u svom visokom blistavilu. Propadam i nestajem. Ko je zaslužio slobodu i oslobađanje? Ko dobija igrajući igru koju mu nametnu?

E, moj djede! Da me sad vidiš. Šta bi mi rekao? Tvoje opomene i moje nepoštovanje. Da li bi gledao u meni oslobodioca-moralistu ili gubitnika-idiota?

Duša je davno presvisnula, a u tijelu koje trza postoji samo mrak. Ništa osim mraka. Ko je oslobođen? Svi sanjamo, a snova više nema. Zato postoje pjesme i legende. Drugačije ne može biti. Liberatio je nedostižan.